

Millet idaresinde kadın

Çanakkale’den Ramazan Durgun: “Câmiü’s-Sağîr’de geçen 4/3257 nolu hadisi izah eder misiniz?”

Bahsettiğiniz hadiste Peygamber Efendimiz (asm), “İdâresini kadına bırakan bir millet iflah olmaz” buyurmaktadır.

Cenâb-ı Hakkın cemâlî ve celâlî olmak üzere iki kısım isimleri bulunduğunu beyan eden Bedüzzaman Hazretleri, kâinâtın teşekkülünden varlıkların yaratılmalarına, türlerin tertip ve düzeninden, cinslerin karakterlerine kadar tüm âlemde bu iki tür isimlerinin ayrı ayrı hükümlerle tecellî halinde bulunduğunu; varlıkların karakterlerinin, özelliklerinin ve sıfatlarının oluşumunda bu isimlerden bir grubun hâkim vaziyette bulunduğunu; mücâdeleyi gerekli kılan zıtlıkların bundan kaynaklandığını kaydeder. Saîd Nursî’ye göre, cemâlî ve celâlî isimlerin ayrı ayrı hükümleri gereği kâinatta her şey çift ve genelde birbirine zıt iki ana karakterde yaratılmış, zıtlıklar birbirine mukabil getirilmiş, iyilikle kötülük, hayırla şer, sıcaklıkla soğukluk, aydınlıkla karanlık, beyazla siyah, geceyle gündüz, kışla yaz, hidâyetle dalâlet, narla nur ve sair bütün zıtlıklar karşı karşıya getirilerek, aralarında hikmetli ve menfaatli mücâdele, tecâvüz ve savunmalar, vuruşma ve savaşlar meydana getirilmiş ve her şeyin daha mükemmele ve daha iyiye doğru yönelişi böyle bir mücâdele kânûnunun tesis ve devamına bağlanmıştır.¹ Nitekim Cenâb-ı Hakkın, yaratılışın çift çift olduğunu² ifâde buyurması bu isimlerin ayrı ayrı hükümlerle âlemde tecellî sahibi olduklarına işâret eder.

Kadının ve erkeğin birbirlerinin eksiklerini tamamlamaya dönük olarak farklı ve karşılıklı iki cins biçiminde yaratılması, herbirine farklı karakterler ve sorumluluklar yüklenmesi; kadının sevimlilikte, câzibedârlıkta, şefkatte, duygusallıkta, güzellikte hâkim unsurlar içinde donatılırken; erkeğin gazapta, sağ duyuda, adâlette, cesârette, yiğitlikte, vakarda hâkim unsurlar içinde yaratılması, hep çift yaratılan insanoğlu üzerindeki Allah’ın cemâlî ve celâlî isimlerinin tecellîlerindendir. Demek Cenâb-ı Hak umûmiyet itibariyle kadında cemâl isimlerinin tecellîlerini, erkekte celâl isimlerinin tecellîlerini hâkim kılmıştır.

O halde ne kadının şefkati kadın için bir eksikliktir, ne erkeğin gözü pekliği erkek

için bir üstünlüktür. Asıl üstünlük; Allah'ın verdiği bu güzel duyguları ve latîfeleri yerli yerince kullanmak; şefkati haksızlığa âlet etmemek, gözü pekliği de adâletsizliğe ve zulme zemin kılmamaktır. Kadın da erkek de insandırlar, eşit haklara sahiptirler, Allah'ın kullarıdırlar; bu dünyada Allah'ın verdiği duygularla yaşarlar, toplum hayatına Allah'ın verdiği duygularla çıkarlar, mahşer gününde Allah'ın verdiği duyguların hesabını verirler.

Kadının ve erkeğin asıl karakterlerini hatırlatan hadisler, ne kadını toplumun geri plânına atmayı hedefler, ne de erkeği kadın üzerinde baskı aracı olarak tutmayı amaçlar. Her iki cinse ait farklı karakter değerlerine işâret eden Peygamber Efendimiz (asm), böylece kadını bir fitne ve günah makinası olmaktan kurtararak gerçek insanlığı yaşamaya yönlendirdiği gibi; erkeği de bir zorba ve zulüm makinası olmaktan sakındırmış, gerçek kulluğu tatmaya davet etmiştir. Kadına erkek rolü biçmek isteyen bir takım çevrelerin kadını erkeğe ait değerlerle ölçmek istemesi, üstünlük ölçülerini buna göre algılaması ve bu bayağı anlayışlarıyla hadisleri yargılamaya kalkması hem kadına zulümdür, hem de sevgili Peygamberimizi (asm) anlamamaktır. Meselenin çağ ile de, zaman ile de alâkası yoktur. Doğrudan yaratılışla alâkalı bir meseledir. Evet, her taş yerine göre ağırdır.

Bununla berâber, bu önemli yaratılış çizgisinin istisnâları vardır şüphesiz. İstisnaları bu önemli çizginin genel prensipleri çerçevesinde ele almak lâzım. Kadın da, erkek de, Allah'ın kendilerine verdiği duyguları ve fitratı sâlim akıl, adâlet, hakkın üstünlüğü, sağ duyu, çalışkanlık ve hakta hâkimiyet prensipleri içinde kullandıklarında birbirinden çok farklı ve üstün makamlara gelebilmeleri hiç şüphesiz mümkündür ve bu hadis-i şerif ne erkeğe, ne kadına bu başarı ve verimlilik yolunu kapamaz. Nitekim Hazret-i Âişe (ra) çok mühim toplumsal görevlerin bizzat içinde yer aldı, Cemel vakasında uhdesindeki orduyu yönetti. Yine bir kadın olan Sebe Melikesi Belkıs'ın başarılı bir hükümdâr olarak, başarılı ve peygamber bir hükümdâr olan Hazret-i Süleyman'a (as) îmân ve ittibâ ettiği Kur'ân'da zikredilir.³

Çağımızda devlet idâresinin demokratik gelenek çerçevesinde bir kişiden öte bir ekiple yapılı hale gelmesi, demokratik teâmüllerin “tek adamın” yetkisini ve otoritesini sınırlandırması ve tek adamın değil, toplumun görüş ve önerilerini ön plâna çıkarması, istişâre ve danışma kurullarının yetkili birer organ olarak lideri yönlendirici birer vasıf kazanması, liderin hatâlarının da, doğrularının da kendisinden çok grubunu ve misyonunu ilgilendirdiğinin herkesçe kabul edilmesi, hattâ, hatâ yapan idârecinin bizzat millet tarafından uyarıldığı, eleştirildiği ve doğruya yönlendirildiği ve devleti yöneten kişinin halkın sultanı değil, halkın hizmetkârı olduğu şeklindeki Asr-ı saadet anlayışının çağımızın hâkim ve mûteber

anlayışı haline gelme istidâdı göstermesi, artık devlet yöneticisinin cinsiyetini değil, doğru iş yapma azmini, çalışkanlığını, dürüstlüğünü, hizmette verimliliğini, kararlarında isâbetini, ferâsetini, âdil ve hakperest oluşunu ve demokratik kural ve teâmüllere bağlılığını ön plâna çıkarmıştır. Nitekim Kur’ân’da da işlerin istişâre ile yapılması emredilir.⁴ Asr-ı Saadetteki örneklerde de hemen her işte istişâreyi önemli bir organ olarak buluruz.

Demek, bu hadiste Peygamber Efendimiz (asm) duygusal ve tek yanlı tavırların yanlışlığına dikkat çekmiş, duygusallıkla ve indî tavırlarla millet idâresinin olamayacağını bildirmiş; mânâ-yı muhalifiyle de devlet idâresinin azimli, cesâretli, yanlı davranışlardan uzak ve istişâre esaslarına riâyet eden ve ekip ruhunu kazanmış kişilerce yapılması halinde milleti felâha ve kurtuluşa çıkarabileceğine işâret buyurmuş bulunmaktadır. Hadisin nesnel ifâdesini, “prensipler” boyutunda ele almalı ve anlamalıyız.

Binâenaleyh, bu hadisten; başarılı ve verimli olduğu ve istidadı kaldırdığı takdirde kadının, demokratik teâmüller çerçevesinde devleti yönetmesini ve devlet görevinde bulunmasını yasaklayıcı bir hüküm ve mânâ çıkarılmaz. Devlet yönetiminde başkasına söz hakkı tanımayan tek yanlı görüş ve tutumların ve duygusallığın tehlikeli sonuçlar doğuracağı hususunda ise, yerinde ve önemli bir uyarı vardır. Aynı uyarının hedefinde şüphesiz erkek de vardır.

Dipnot:

- 1- Lem’alar, s. 84;
- 2- Nebe Sûresi, 78/8;
- 3- Neml Sûresi, 27/23-44;
- 4- Âl-i İmrân Sûresi, 3/159